زنجیرە باسەکانی کۆمۆنیزمی کرێکاری 1

مەنسور حیکمەت

دنیا دوای 11ی سێپتەمبەر

لەبلاوکراوەکانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری عێراق / 2006

www.wpiraq.net

مەنسوور حیکمەت

دنیا دواى 11ى سێپتەمبەر

وەرگێرانی: سەعید ئەحمەد

مۆنتاژ : نوری بەشیر
0044 796 0669 896
n.bashir3@ukonline.co.uk

دنیا دوای 11ی سێپتەمبەر

بەشی یەکەم:

جەنگی تیرۆریستەکان

دوو جەمسەری کۆنە پەرستانە

تاوانی تیرۆریستیی سامناکی 11ی سپتامبەری 2001 لەدژی بەشەرییەتو کوشتاری هەزاران کەس لە خەڵکی بێدیفاع لە ئەمریکا، جیهانی خستۆتە بەر دەروازەی یەکێك لە تاریکترینو خوێناویترین سەردەمەکانی مێژووی هاوچەرخ. ئەوەی کە دەستەی فەرمانڕەوای ئەمریکا ناوی لێ ناوە جەنگی جیهانی لەدژی تیرۆریزم، لەراستیدا چوونی جیهانە بۆ ناو قۆناغێکی تازەو، وێرانسازی لە جەنگی جیهانیی تیرۆریستەکاندا.

لە هەردوو بەری ئەم کێشمەکێشە دژی بەشەرییەدا دوو ئۆردووی سەرەکی تیرۆریزمی نێونەتەوەیی راوەستاون کە مۆری خوێناویی خۆیان داوە لە ژیانی دوو نەوە لە خەڵکی جیهانی ئێمە. لە جەمسەرێکیاندا، مەزنترین ماشێنی تیرۆریزمی دەوڵەتیی‌و تۆقاندن‌و باجخۆریی نێونەتەوەیی راوەستاوە. کە پێکهاتووە لە دەستەی فەرمانڕەواو دەوڵەتی ئەمریکا، واتە تەنها هێزێك کە چەکی ئەتۆمی لەدژی ئینسان بەکارهێناوەو سەدان هەزار ئینسانی بێئاگاو بێگوناهی هێرۆشیماو ناکازاکی لەماوەی چەند چرکەیەکدا کردووەتە خۆڵەمێش، ملیۆنەها ئینسانی لە ڤێتنام کوشتووەو خاکەکەیانی بە بۆمبارانی کیمیایی بۆ ساڵەها سووتاندووەو لەکەڵکی خستووە. ناتۆو ئیئتلافەکانی دەوڵەتانی غەربی کە لە عێراقەوە تا یوگوسلافیا ماڵو مەدرەسەو نەخۆشخانەی خەڵکیان بەسەریاندا روخاندووەو نان‌و دەرمانی ملیۆنەها منالیان بەبارمتە گرتووە. بۆرژوازیی‌و دەوڵەتی ئیسرائیل، کە داگیر دەکات، دەست بەسەرا دەگرێت، کوشتار

دەكات، مەحروم دەكات. ئەمانە ئۆردوگای ئاوارەكان دەدەنە بەر بۆمب‌و رۆكێت‌و ئەو منالّە دەسالاّنانەی كە خۆیان لەباوەشی باوكیاندا پەناداوە یان لەریزی مەدرەسە راوەستاون، دەدەنە بەر گولله. لە هیرۆشیماو ڤێتنامەوە تا گرانەداو عێراق، لە مەیدانەكانی تیربارانی ئەندۆنیزیاو شیلیەوە تا كوشتارگاكانی فەلەستین، كارنامەو مەلەفی ئەم جەمسەرە جیهانی‌یەی تیرۆریزمی دەوڵەتی‌و ملهوڕیی ئەمپریالیستی، بەشێوەیەكی ئاشكراو حاشاهەڵنەگر بە بەرچاوی خەڵكی جیهانەوەیە.

لە جەمسەری بەرامبەردا، تیرۆریزمی ئیسلامی‌و بزووتنەوەی كۆنەپەرستانەو چەپەڵی ئیسلامی سیاسی راوەستاوە. ئەمانە كە زەمانێك خۆیان دەست سازو پەروەردەی دەستی ئەمریكاو غەرب بوون لە جەنگی سارددا و ئامڕازی رێكخستنی كۆنەپەرستیی محەللی بوون لەدژی چەپ لە كۆمەڵگاكانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا، ئێستا بوونەتە جەمسەرێكی چالاكی تیرۆریزمی نێونەتەوەیی‌و یەكێك لە رەقیبەكانی جەنگی دەسەڵاتی بۆرژوایی لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا. مێژووی دژی ئینسانیی ئیسلامی سیاسی، لە ئێران‌و ئەفغانستان‌و پاكستانەوە تا جەزائیرو فەلەستین لیستێكی دوورودرێژە لە كۆكوژی‌و تاوانی دڵتەزێن. لە كوشتارە دەوڵەتی‌و نیمچە دەوڵەتی‌یەكانی ئێران‌و ئەفغانستانەوە تا تاوانكاریی رۆژانەی گروپەكانی تیرۆری ئیسلامی لە ئیسرائیل‌و جەزائیرو نێوجەرگەی ئەوروپاو ئەمریكا، لە سەركوتی خوێناویی نەیارانی فیكریی‌و سیاسی‌یەوە تا زاڵكردنی یاسا كۆنەپەرست‌و دژی بەشەری‌یەكانی ئیسلام بەسەر خەڵكی‌داو بەتایبەت بەسەر ژناندا، لەسەربڕین‌و دەستبڕینە شەرعی‌یەكانەوە تا بۆمب نانەوەو قەتلوعامەكانی نێو پاس‌و كافتیریاو شوێنی دیسكۆكان، ئەمانە سەرەقەڵەمی كارنامەی ئەم كۆنەپەرستانەیە.

ئێستا بڕیارە ئەم كێشمەكێشە سەدان هەزارو بگرە ملیۆنەها ئینسانی دیكە، سبەینێ لە ئەفغانستان‌و دوو سبەی لە هەر گۆشەیەكی دیكەی جیهان، بكاتە قوربانی. دەبێ لەبەرامبەر ئەمەدا رابووەستین.

پڕوپاگەندەی جەنگی:

شانبەشانی ئەم ریزبەستنە سەربازی‌یە، ئیمە ریزبەستنی ئایدۆلۆژیی‌و ئیعلامیی ئەم دوو ئۆردوگایە دەبینین. درزتێكردن‌و روخاندنی ئەم دیوارە ئیعلامی‌یەو، دەركێشانی حەقیقەت لەپشتی شەپۆلێكی مەزن لە ریاكاری‌و درۆ كە جیهان لووش دەدات، مەرجی یەكەمی رێكخستنی ریزێكی سەربەخۆیە لە بەشەرییەتی ئازادیخواز لەبەرامبەر جەنگی جیهانیی تیرۆریستەكاندا.

لەم روبەڕوبوونەوەیەی دواییدا خواست یان مەبەستێكی بەم جۆرەی هەیە، بەڵكو لەبەرئەوەی كە لە جەرگەو شانبەشانی ئەم كێشمەكێشە تازەیە خەڵكی ئێران‌و لەپێشەوەیاندا كۆمۆنیزمی كرێكاری حكومەتی ئیسلامی دەكێشنە خوارەوە. شكستی جمهوری ئیسلامی گەورەترین گورز دەبێت لە پەیكەری ئیسلامی سیاسی. ئەگەر چارەسەركردنی مەسەلەی فەلەستین مەرجی لەنێوبردنی زەمینە سیاسی‌و فیكری‌و كلتوری‌یەكانی گەشەی ئیسلامی سیاسی‌یە لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست‌و لە ئاستی جیهانیدا، ئەوا شكستی جمهوری ئیسلامی مەرجی تێكشاندنی ئەوە وەكو بزووتنەوەیەكی خوازیاری دەسەڵات لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا. بەبێ جمهوری ئیسلامیی ئێران ئیسلامی سیاسی لەئاستی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا دەبێتە رەوتێكی ئۆپۆزسیۆنی بێ‌ئاسۆو بێ‌ئاینده. (درێژەی هەیە)

دواکەوتووی دیکە بەسەر خەڵکی ئەفغانستاندا لەگەڵ یەکتریدا بەندوبەست دەکەن. ئێران‌و سعودیەو پاکستان‌و شێخ نشینەکانی خەلیج، ئەم کۆنەپەرستترین رژێمانەی جیهانی ئەمڕۆ، هاوپەیمانانی رەسمیی‌و عەمەلیی غەربن لەم کێشمەکمێشەدا. تەنانەت لە حاڵەتی هەرەسهێنانی دەوڵەتە ئیسلامی‌یەکانیشدا، ئالتەرنەتیڤی حکومەتیی جێ‌مەبەستی غەرب لەناوچەکەدا حیزبە راستە کۆنەپەرست‌و نیزامە پۆلیسی‌و سەربازییەکان دەبێت.

ئەمریکا مێژوو دروست ناکات

بەڵام غەرب ئایندەی ئەم رەوەندە دیاری ناکات. سیاسەتی ئێستاو کردەوەکانی ئەمریکا بمانەوێ‌و نەمانەوێ چوارچێوە سیاسی‌یەکانی ئێستای خۆرهەڵاتی ناوەڕاست دەشێوێنێ، بەڵام ئەوە کۆمەڵێك هێزی دیکەن کە تایبەتمەندی‌یەکانی ئەو ئالتەرنەتیڤە دیاری دەکەن کە لەئایندەدا شکڵ دەگرێت. گومان لەوەدا نییە کە روبەڕوبوونەوەی غەرب لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا دەبێتە مایەی لاوازبوونی بزووتنەوەی ئیسلامی‌و حیزب‌و دەوڵەتەکانی ئەم بزووتنەوەیە. بەڵام ئەم کێشمەکێشە لە گۆڕەپانێکی خاڵیدا رونادات. خۆرهەڵاتی ناوەڕاست، هەروەکو خودی غەرب، شانۆی کێشمەکێشی نێوان کۆمەڵێك بزووتنەوەی کۆمەڵایەتی‌یە کە بەرلەم کێشمەکێشەی بۆرژوازی غەرب لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا وجودیان بووەو رەوەندی سیاسی کۆمەڵگا جیاجیاکانیان شکڵ پێداوە. کێشمەکێشی غەرب لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا، بەهەموو گرنگی‌یەکەوە کە هەیەتی، هێزی بزوێنەرو مۆتۆری بەرەوپێشەوەبردنی مێژوو نییە لەم کۆمەڵگایانەدا، بەپێچەوانەوە، خۆی دەچێتە چوارچێوەی ئەم مێژووەوەو هەر لەم چوارچێوەیەدا راڤە دەکرێت. ململانێ لەسەر دیاریکردنی نەزمی نوێی جیهانی کۆمەڵێك ئەکتەری گرنگتری هەیە. چینە کۆمەڵایەتی‌و بزووتنەوە سیاسیەکانیان چ لە غەرب‌و چ لە خۆرهەلاتی ناوەڕاستدا، بۆ دیاریکردنی ئایندەی سیاسی‌و ئابووری‌و کەلتوری جیهان ریزبەندی‌یان کردووە. ئەوە بزووتنەوەکانن کە سەربەخۆ لە خواستی سەران‌و سیاسەتمەدارانی غەرب‌و سەرکردەکانی ئیسلامی سیاسی، دوا ئاراستەی ئەم رەوندانە دیاری دەکەن.

بەشێوەیەکی دیاریکراو، تا ئەو جێگایەی پەیوەندنی بە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستەوە هەیە، تەنانەت ئەگەر غەرب خوازیاری پاشەکشەپێکردنێکی جوزئیی ئیسلامی سیاسی‌و پێناسەکردنی بنەماکانی پێکەوەژیانێکی تازەش بێت لەگەڵیدا، بزووتنەوە سۆسیالیستی‌و ئازادیخوازو عیلمانیەکان لە ناوچەکەدا لەم هەلومەرجە تازەیەدا سەربەخۆ لە نەخشەکانی غەرب دێنە سەر شانۆ. بۆ نموونە بەڕای من ئیسلامی سیاسی لە ئێراندا دەڕوخێت، نەك لەبەر ئەوەی کە غەرب

ئاڵای توندڕەوان لە هەردوو ئۆردوگادا لەدوورەوە ئاشکرایەو دەبینرێت. دنیای ئاڵۆزی ئەمڕۆ ئیتر پێشوازی‌یەکی ئەوتۆ لەم بیروبۆچوونە کرچ‌وکاڵانە ناکات. ئالای چەرخانی‌و جینگوئیسمی ئەمریکایی‌و غەربی، راسیزم، زۆربڵێ‌یی "شەڕی شارستانیەتەکان"و شتی لەم بابەتە تەنها دەتوانێ لە گۆشەوکەنارێکی کۆمەڵگای غەربی‌دا نفوز پەیدا بکات. سەرانی ئەمریکاو دەوڵەتەکان‌و میدیای غەربی خۆیان دەزانن کە ئەم بیروبۆچوون‌و هەڵوێستە کرچ‌و کاڵانە ناتوانێت چوارچێوەی ئایدۆلۆژی‌و ئیعلامی کێشمەکێشێك پێکبهێنن کە چوونەتە ناویەوە. لە جەمسەری بەرامبەریشدا بیرۆکەی جیهادی ئیسلامی، خوێنڕشتنی بێ‌جیاوازی چ لەڕێگای "خودا"و ئاییندا، چ بۆ "ئازادی قودس"و رزگار کردنی خاکی ئیسلام لە چنگاڵی زایۆنیزم‌و ئەمپریالیزمی خوێنخۆری جیهانیی، بەشێوەیەکی گشتی تەنها لەنێو ریزەکانی خودی توندڕەوەکان‌و هەڵسووڕاوانی ئیسلامی سیاسی‌دا برەوی هەیەو جەماوەری خەڵك لە کۆمەڵگای هاوچەرخ لە پانایی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا ناهێنێتە پشتی خۆی. ئەو مشتومرە ئیعلامی‌و نەبەردە ئایدۆلۆژی‌یانەی کە بڕیارە ئەم کێشمەکێشە عەسکەری‌یە خوێناوی‌یە پاساو بکات کە بەڕێوەیە، ناتوانێ لەسەر ئەم لێکدانەوە ساف‌وسادە توندڕەو، سکتاریستی‌و ساویلکانانەیە بینا بکرێت. ئەوەی کە سەرەنجام دەتوانێ جەماوەری فراوانی خەڵك لە غەرب‌و خۆرهەڵاتی ناوەڕاست بکێشێتە کامی ئەم جەنگەوەو لە پاڵ هەردوو لایەنی ئەم بەرامبەرکێ کۆنەپەرستانەیەدا رایان بگرێت، ئەم بیروبۆچوونە کرچ‌وکاڵانە نییە، بەڵکو لێکدانەوەو پاساوی لەمانە ئێسك سووکترە کە تاکو ئێرەش شاهیدی پەرەسەندنی خێرایان بووین.

لە فۆرمۆڵەی غەربی‌یەکاندا، بەجیا لە ئاماژە چەقۆکێشانەکانی بوش، "بەشەرییەتی شارستانی" لەبەرامبەر بەڵای تیرۆریزمدایە. ئەمریکا وەکو رابەری ئەم بەرەی شارستانیەتە نیشان دەدرێت. ئامانج پووچەڵکردنەوەی تیرۆریزم‌و سپاردنی تیرۆریستانە بە دادو عەدالەت. مەسەلەکە بەڕواڵەت لە هێرش بۆ سەر عێراق‌و بۆمبارانی بەلگراد سروشتی‌ترە. چ کەسێك ئەتوانی لەسەر سیاسەتە عەسکەری‌یەکەی گلەیی لە "ئەمریکا" بکات لەکاتێکدا کە 6000 کەس لە "خەڵکەکەیان" بەو شێوە دڕندانەیە کوشت؟ چ شتێك لە کاردانەوەی عەسکەریی دەوڵەتی ئەمریکا بۆ لێدان لەم تیرۆریزمەو پاراستنی "هاووڵاتیانی"و، بگرە خەڵکی جیهان، لە تاوانەکانی ئایندە کە ڕەنگە بەڕیوە بێت بەڵگەنەویستترە؟ بۆ ئامادەبوون لە یانەی "بەشەرییەتی شارستانی"دا هیچ مەرجێکی نەتەوەیی‌و نەژادی‌و دینی‌یان دانەناوە. داواکاران هەر ڕەنگ‌و شێوەو دین‌و رابردوویەکیان هەبێت، کافی‌یە فۆرمی پشتیوانی لە ئەمریکا پڕبکەنەوە. پڕوپاگەندەی جەنگیی ئەم جارە بڕیار نییە نەژادی، نەتەوەیی، دینی‌و تەنانەت سیاسی‌یش بێت. مەسەلە پاراستنی هەناردنی نەوت، دیفاع لە دیموکراسی‌و گێڕانەوەی کوێت بۆ شێخەکانی نییە. ئەگەر سوپای ئەمریکا جارێکی دیکە بۆ دووبارە کردنەوەی ئەوەی کە پێش ئەمە چەندین

جار ئەنجامی‌داوە خۆی ئامادە دەکات، وانیشان دەدات کە بۆ دیفاع کردنە لەمافی ژیان، دیفاعە لەمافی سەفەر، لەمافی نەتەقینەوەی ئینسانەکان لەگۆشەی ماڵو شەقامەکانیان. تاوانی 11ی سپتامبەر، بەهێزترین چوارچێوەی ئایدۆلۆژیو ئیعلامیی تاکو ئێستای فەراهەم کردووە بۆ دەخالەتگەریی عەسکەریی ئەمریکاو ناتۆ لە گۆشەو کەنارە دووردەستەکانی جیهان. لەم ساتەدا جیاکردنەوەی جەماوەری فراوانی خەڵك لە غەربدا لەسیاسەتی عەسکەریی دەستەی حوکمڕانی ئەم وڵاتانە پێویستیی بە کارێکی هەرقلیی هۆشیارکردنەوە هەیە. ئەم هاوسەنگی‌یە فیکری‌یە رەنگە لەگەڵ ئاڵوگۆڕی تازەدا بەخێرایی بگۆڕێت، بەڵام لەم ساتەدا تێزی "مشتومڕی شارستانێتی لەگەڵ تیرۆریزمدا"، کۆنترۆڵی بیروڕای گشتیی لە غەربدا داوەتە دەستی سیاسەتمەدارانو میدیای غەربی.

لە جەمسەری بەرامبەریشدا چوارچێوەیەکی ئاڵۆزو تاڕادەیەك کاریگەر بۆ بەرگری لە ئیسلامی سیاسی‌و تیرۆریزمی ئیسلامی خەریکە شکڵ ئەگرێت. کەم کەس جورئەتی ئەوەی هەیە کە دیفاع لە شەلاڵی خوێن کردنی هەزاران کەس لەم تاوانە ئاشکرایەدا بکات. تەنانەت جانەوەرانی دەسەڵاتدار لەئێرانو ئەفغانستانیش ناچارن قسەکانیان چاك بکەن. دیفاعی ئاشکرا لە ئیسلامی سیاسی‌و تیرۆریزمی ئیسلامی ئالای ئەم جەمسەرە نابێت. لایەنی ئیسلامی لە جەنگی تیرۆریستەکاندا پشت بە لێکدانەوەو پاساوێکی کارا، بەڵام کۆن، بۆ تیرۆریزم دەبەستێت کە کۆڵەکەیەکی "دژی– ئەمپریالیزم"ی وردە بۆرژوایی جیهانی سێیەمو بەتایبەتی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست بوو. ئێمە 7 ساڵ پێش ئێستا لەئاکامی شەپۆلێك لە ئینسان کوژیی ئیسلامیی لە ئیسرائیلو میسرو جەزائیر، لە ستوونی یەکەمی (ئەنتەرناسیۆنال)دا راشکاوانە پەردەمان لەڕووی ئەم دیفاعە کۆنەپەرستانەیە لە تیرۆریزم هەڵماڵی‌و مەحکوممان کرد. بێسوود نییە ئەگەر ئەو نووسینە کورتە لێرەدا بهێنینەوە:

"شەپۆلێك لە ئینسان کوژیی ئیسلامی، خۆرهەڵاتی ناوەڕاستو باکوری ئەفریقای گرتۆتەوە، قوربانیانی ئەم شەپۆلە، سادەترین خەڵکانی سادەن. لە میسرو جەزائیر خەڵکی بیانی، بە کرێکارو گەشتیارو بازنشستەوە دەدەنە بەر گوللەو سەریان دەبڕن، ریزی منالانی خوێندنگای سەرەتایی بە بۆمب کوشتار دەکەن، ئەو کچە لاوانەی کە مل بە زەواجی زۆرەملێ نادەن شەلاڵی خوێن دەکەن. لە گردی ئایو رێبوارانی بێئاگا بە منالو پیرو لاوەوە لە شەقامو پاسەکاندا دەکوژن. وە قارەمانانە، لە ئیسرائیلەوە تا جەزائیر، بەشەرییەتی سەرسام دڵنیا دەکەنەوە کە ئەم "خەباتی چەکدارانە"یە درێژەی دەبێت.

سەردەمانێك چەپی تەقلیدی‌و "دژی ئەمپریالیست" زەبروزەنگی کوێرانەو هەوسارپچڕیوی رەوتە جیهان سێیەمی‌و دژی غەربی‌یەکانیان ئەگەر بەستایشەوە سەیرنەکردایە لانی کەم

ئەمە کێشمەکێشێکی سیاسی یە

"جەنگی درێژخایەن لەدژی تیرۆریزم"، واتە جەنگی دەسەڵاتی ئەمریکا لەگەڵ ئیسلامی سیاسی‌دا، دوای ئەفغانستان تەنانەت ئەگەر هەردوو لایان لەهەندێ بڕگەدا دەست بۆ کردەوەی سەربازیی لێرەولەوێو کردەوەی تیرۆریستی لەدژی یەکتریش ببەن، لەناوەڕۆکدا کێشمەکێشێکی سیاسی دەبێت. ئامانجی ئەم جەنگە لەلایەن ئەمریکاوە نەهێشتنی ئیسلامی سیاسی نییە. بەپێچەوانەی دەستخۆشانە ئیعلامی‌یەکانی دووەمی خوردادی‌یەکان (مەبەست لەباڵی خاتەمی‌یە– وەرگێڕ) ئەوە جەنابی خاتەمی‌و سیاسەتە ژیرانەکەی نەبوو کە "ئێرانی لە بۆمباران نەجات دا". هێرش بۆ سەر ئێرانو بۆمبارانێکی لەم جۆرە لەبنەڕەتەوە لە بەرنامەی غەربدا نییە. ئەو وێنایەی کە دوای ئەفغانستان ئەمریکا یەك لەدوای یەك لەگەڵ ئەو وڵاتانەدا دەچێتە شەڕەوە کە رۆژێك بەتیرۆریست لە قەڵەمی داون، زۆر ساویلکانەیە. مەبەستی غەرب لەم هێزنیشاندانەدا نەك نابوودی ئیسلامی سیاسی وەیان تەنانەت مەرج نییە روخاندنی دەوڵەتە ئیسلامی‌یەکانیش بێت، بەڵکو پێ‌قبووڵکردنی هەژموونی سیاسی خۆیەتی بە بزووتنەوەی ئیسلامی‌و دیاریکردنی رێوشوێنی گەمەکەیە. لەڕوانگەی ئەمریکاوە ئەم بزووتنەوەیە دەبێ سنووری خۆی بزانێت. دەبێ قەڵەمڕەوی عەمەلیاتەکانی خۆی بە ناوچەکە بەرتەسك بکاتەوە، جێوشوێنی خۆی‌و جێگاوڕێگای تایبەتی ئەمریکا دەرك بکات. نەتەنها دەوڵەتە ئیسلامی‌یەکان دەتوانن لەسەر کار بن، بەڵکو تەنانەت تیرۆریزمیش مۆڵەتی هەیە، بەو مەرجەی قوربانییەکانی ئەم تیرۆریزمە کۆمۆنیستەکانو چەپەکانی ئێرانو ئەفغانستانو پاکستانو تورکیا بن. بەڵام پەلامار لەناو خاکی ئەمریکا خۆیدا ئەمە ئیتر هەڵەیەکی زیادەیە. ئەمریکا دەیەوێت ئەم دەرسەو ئەم هاوسەنگی‌یە بباتە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست.

ئەمە جەنگێکی دەسەڵاتە نەك کێشمەکێشێك لەسەر ئیسلام، لیبراڵیزم، دیموکراسی غەربی، ئازادی، مەدەنییەت، ئاسایشو ئارامی یان تیرۆریزم. ئەمە نەبەردێکە لەنێوان ئەمریکای زلهێز لەگەڵ بزووتنەوەیەکی سیاسی خوازیاری دەسەڵات لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا، کە مەودایەکی هەڵسووڕانی جیهانیی هەیە، بۆ پێناسەکردنی هاوسەنگی‌یەکی سیاسی‌و دیاریکردنی قەڵەمڕەوەکانی نفوزو هەژموونیی خۆی. غەرب بەشوێن پێکهێنانی دیموکراسی‌یە غەربی‌یەکانەوە نییە لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا. ئەمریکاو پاکستانو ئێرانو تەیفی فراوانی کۆنەپەرستان لە ناوچەکەدا لەئێستاوە خەریکن بۆ سەپاندنی حکومەتێکی ئیستبدادی‌و

غەربیەکاندا سەری هەڵداوە. ئەم رەوتە لە بەشێك لە جیهان‌و لە وڵاتانێکی زۆر گرنگی وەکو ئێران‌و پاکستان، یان بەرەسمی لە دەسەڵاتدایە وەیان قورساییەکی سیاسی زۆری هەیە. گۆشەیەکە لە کێشمەکێش لەسەر ئایندەی فەلەستین‌و ئیسرائیل. لە جمهوریەکانی پێشووی سۆڤێتدا، هەنگاوێك لەم لای جبەخانە ئەتۆمیەکانەوە، راوەمشك دەکات. لە خودی غەربدا، لەسایەی پارەی سعودیەو کۆمەکی دەوڵەتیی‌و ئایدۆلۆژی ریسوای (هەرکۆمەڵگایەو کەلتووری خۆی)، پۆل پۆل لاوانی ئەو مەڵبەندانە دەکاتە ئەندامی خۆی کە گیرۆدەی ئیسلام بوون. لەروانگەی غەربەوە ئەم ئیسلامە سیاسیە ئیتر ئەو رەوتە دەستکەلاو گوێڕایەڵە نییە کە بڕیار بوو لە ئابلۆقەدانی سۆڤێتدا دەوری هەبێت، بەر بە دەسەڵاتی چەپ بگرێت لە شۆڕشی دژی پاشایەتی ئێراندا وە ببێتە دەردی سەر بۆ عەرەفات‌و ناسیۆنالیزمی عەرەب. ئێستا ئەم دیاردەیە ئیدعای زۆرتری هەیە. لەژێر سایەی غەرب هاتۆتە دەرەوە. وە لە 11ی سپتامبەردا، لەڕوانگەی ئەمریکاوە، ئیسلامی سیاسی پێی زیاد درێژ کرد. هێرشی تیرۆریستی لەم ئاستەو لە نێوجەرگەی ئەمریکادا، چەخماخەی ئەم هێزنیشاندانە حەتمیەی لێدا. ئەم رووداوانە لەبنەڕەتدا چەند بەش‌و قۆناغێکی جیاجیای جەنگێکی دەسەڵات پێکدەهێنن لەنێوان ئەمریکاو غەرب لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا. لەروانگەی ئەمریکاوە ئەمە نەبەردێکە لەگەڵ دەوڵەتە ئیسلامیەکان، حیزبە ئیسلامیەکان‌و تێکڕای بزووتنەوەی ئیسلامی سیاسیدا. تاڵیبان، لاوازترین‌و لەرزۆکترین‌و پووچترین سومبلی دەسەڵاتی ئیسلامی سیاسیە لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستداو سەرەنجام لەروانگەی ئەمریکاوە گونجاوترین خاڵی چوونەژوورەوەیە بۆ ناو ئەم جەنگی دەسەڵاتە هەمەلایەنەیە. سەرکەوتنی ئەمریکا لە ئەفغانستان لەروی سەربازیی‌و عەمەلیەوە، دەست لە بناغەکانی دەسەڵاتی ئیسلامی سیاسی نادات. خۆیان ئەمە دەزانن. مەڵبەندە سەرەکیەکانی دەسەڵات لەپلەی یەکەمدا لەئێران، سعودیە، وە لە رێکخراوە ئیسلامیەکانی میسرو لوبنان‌و فەلەستیندایە. بەڵام ئەمە جەنگی دەسەڵاتە، جەنگی مان‌و نەمان نییە. ئەفغانستان تاقە مەیدانە کە تیایدا بەشێوەیەکی واقعی، لانی کەم لەچوارچێوەی ئێستای جیهاندا، روبەڕوبوونەوەیەکی سەربازیی لەنێوان ئەمریکاو ئیسلامی سیاسیدا ئیمکانی هەیە. تاقە مەیدانێکە کە "جەنگی درێژخایەن لەدژی تیرۆریزم" دەتوانێ بە کردەوەیەکی سەربازیی بەرچاوو خێرا دەست پێبکات بۆئەوەی هەموو شتێك بەیەکجاری بدات بەسەریەکدا.

چاوپۆشیان لێئەکرد. ستەمێك کە لە میللەتانی مەحروم‌و گەلانی ستەمدیدە دەکرا بە قەولی ئەمان ئەم تیرۆریزمەی وەکو کاردانەوەیەکی بەرحەق پاساو دەکرد. تیرۆریزمی گروپە فەلەستینیەکان، رەوتە موسڵمانەکان وەیان سوپای رزگاریخوازی ئیرلەندا، کە قوربانیەکانیان رۆژلەڕۆژ زیاتر خەڵکی بێدیفاع‌و بێئاگای مەدەنی دەگرتەوە، نموونە بەرجەستەکانی ئەم تیرۆریزمە "بەرحەقە" بوون لە سەردەمەکانی پێشوودا. تیرۆریزمێك کە بەڕواڵەت وەڵامی ستەمەکانی رابردووو ئێستای ئەدایەوە، تیرۆریزمێك کە بەڕواڵەت لە کاردانەوە بە زەبروزەنگ‌و سیاسەتە دژی ئینسانیەکانی دەوڵەت‌و دەسەڵاتە سەرکوتگەرەکان سەری هەڵدابوو. سەیر لەوەدایە کە دەوڵەتی ئیسرائیلیش بەدرێژایی چەندین ساڵ رێك هەر بەم پاساوە، واتە بە پشتبەستن بە کۆکوژیە لەوەسف نەهاتووەکانی فاشیزمی هیتلەری‌و رەوتە دژی یەهودیەکان لە وڵاتانی جۆراوجۆردا لەدژی خەڵکی یەهود، سەرکوتی زەبروزەنگاویی خەڵکی مەحرومی فەلەستین‌و کوشتاری هەموو رۆژەی لاوانی فەلەستینی پاساو کردووە.

ئەم جۆرە پاساوەو، تیرۆریزمێکی کوێرانە کە بە پشتبەستن بەم پاساوانە لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا، چ لەلایەن رێکخراوە عەرەب‌و فەلەستینیەکان‌و چ لەلایەن دەوڵەتی ئیسرائیلەوە بەڕێوە چووە، هەمیشە لەلایەن کۆمۆنیزم‌و چینی کرێکارەوە ریسواو مەحکوم بووەو مەحکومە. بچووکترین پەیوەندی واقعی‌و مەشروع نەبووەو نییە لەنێوان ئەو میحنەتە سامناکانەی کە لەسەدەی ئەخیردا بەسەر خەڵکی یەهوددا هاتووە لەگەڵ سەرکوتگەری‌و تاوانەکانی دەوڵەتی راست‌و توندەڕەوی ئیسرائیل لەدژی خەڵکی فەلەستین. بچووکترین پەیوەندی واقعی‌و مەشروع نەبووەو نییە لەنێوان ئەو دەردو کوێرەوەریانەی کە خەڵکی فەلەستین چەشتوویانە لەگەڵ تیرۆریزمی ئەو رێکخراوانەی کە دراونەتە پاڵ ئەم خەڵکە، چ ئیسلامی‌و چ غەیرە ئیسلامی. ئەمە بەدکەڵك وەرگرتن‌و سەرمایەگوزاری کردنی رەوت‌و باڵەکانی بۆرژواییە، بە دەوڵەتی‌و نا دەوڵەتیەوە، لە کوێرەوەریەکانی خەڵکی مەحروم. مەحکومکردن‌و لەمەیدان وەدەرنانی ئەم تیرۆریزمە لەلایەن چینی کرێکارەوە، بەتایبەتی لەوڵاتانی ناوچەکەدا، مەرجێکی بنەڕەتیی بەدەستهێنانی جڵەوی خەباتی کۆمەڵایەتیە لەلایەن کرێکارەوە بۆ کۆتایی هێنان بەم کوێرەوەریانە.

شەپۆلی تازەی ئینسان کوژیی ئیسلامی، بەتایبەت لە باکوری ئەفریقیا، وادیارە ئیتر تەنانەت پێویستی بەم جۆرە پاساوە سیاسیەش نییە. عەمامەیەك‌و تفەنگێك، گشت ئەو شتەیە کە بۆ دەستپێکردنی ئەم جیهادە چەپەڵە لەدژی ئینسانییەت پێویستە. ئەمە گانگستەریزمی ئیسلامیەو چاوگەکەی رژێمی دەسەڵاتداری ئێرانە. چارەنووسی ئەم رەوتەش هەر لەئێران یەکلایی دەبێتەوە." (م. حیکمەت، ئەنتەرناسیۆنال–ی 16، نۆڤەمبەری 1994) بە پەرەسەندنی

ئەم کێشمەکێشەو بەتایبەت بە هێرشی پێشبینیکراوی ئەمریکاو هاوپەیمانەکانی بۆسەر ئەفغانستان، "دیفاعی دژی ئەمپریالیستی" لە ڕەوتی ئیسلامیو تەنانەت پاساوکردنی کردەوە تیرۆریستییەکانیان بە بەهانەی تاوانکاریو سەرکوتگەرییەکانی ئەمریکاو ئیسرائیلەوە دەتوانێ جارێکی دیکە جێگای خۆی لەناو خەڵكو حیزبە سیاسییەکانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستو هەروەها چەند بەشێك لە چەپی ڕادیکاڵی تەقلیدیو ڕوشنفکریی کۆمەڵگاکانی غەربدا بکاتەوە. پەناگای عەقیدەیی سەرەکی گانگستەریزمو کۆنەپەرستیی ئیسلامی لەم شەڕی دەسەڵاتەدا، شیعارە بۆگەنو بەئاشکرا دژی بەشەرییە دینیو ئیسلامییەکان نابێت، بەڵکو ئەم بەناو "دژی ئەمپریالیزم"ە میللی–دینیو وردە بۆرژواییە دەبێت.

هیچ بزووتنەوەیەکی جەماوەریی لەبەرامبەر جەنگی تیرۆریستەکاندا ناتوانێ بەبێ پەردەلەڕوو هەڵماڵینو تێکشکاندنی ئەم چوارچێوە عەقیدەییانەو پڕوپاگەندە جەنگییە ڕیاکارانەیە لە هەردوو بەری ئەم کێشمەکێشە کۆنەپەرستانەیەدا سەرکەوتن بەدەست بێنێت.

کێشمەکێشەکە لەسەر چی یە

ئەمە لە هەردوو لاوە شەڕی دەسەڵاتە. تیرۆریزم واقعییەتێکی ئەم کێشمەکێشەیە، بەڵام ئەم مشتومڕە، وە جەنگێك کە خەریکە ئاگر بسێنێت، لەسەر تیرۆریزم نییە. هەمووان دەزانن کە چوونەژوورەوەی ئەمریکا بۆناو ئەفغانستانو تەنانەت دەستگیرکردنی بن لادن بەقەد سەرەدەرزییەك لەو کەمپینە تیرۆریستییەی کە لەلایەن ڕەوتی ئیسلامییەوە هەڕەشە لە غەرب ئەکات کەم ناکاتەوەو هێمنیو ئاسوودەییەکی زیاتر بۆ دانیشتووانی ئەوروپاو ئەمریکا دابین ناکات. بەپێچەوانەوە، تەنانەت مەترسییەکە زۆرتر دەکات. مەسەلەی فەلەستین ئەو قەڵەمڕەوەیە کە تیایدا ئەمریکاو بزووتنەوەی ئیسلامی ڕاستەوخۆ لەگەڵ یەك ڕووبەڕوو دەبنەوە. بەڵام ئەم کێشمەکێشە بەمانای تایبەتی وشەکە لەسەر یەکلایی کردنەوەی مەسەلەی فەلەستینیش نییە. سیاسەتی ڕاگەیەنراوی ئەمریکا، واتە شەڕێکی عەسکەریی "فراوان، دێژخایەنو هەمەلایەنە" بە ئاشکرا هەردوو مەسەلەکە، واتە مەسەلەی فەلەستینو مەسەلەی تیرۆریزمی ئیسلامی، خەستتر دەکاتەوە. نەتەنها ئەمە، بەڵکو شەڕی ناوخۆیی پێشبینیکراو لەپاکستان بە کۆمەڵێك ئاکامی زۆر وێرانکەرەوە لەناوچەکەو لەئاستی جیهانیدا، وە ئەزمەی قووڵی حکومەتیی لە وڵاتانی بەڕواڵەت سەقامگیری ئێستای خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا، ئەشێ لە ئەنجامە بەراییەکانی ئەم سیاسەتە عەسکەرییە بێت. خۆیان ئەمە بەباشی دەزانن. بەڵام بۆ ئەمریکا، مەسەلەی سەرەکی لەم نێوەدا جێخستنو پەرەپێدانی هەژموونیو دەسەڵاتی سیاسیو سەربازیی خۆیەتی بەسەر

یەکەم، تەنانەت ئەگەر ئەوەشیان قبووڵ بێت کە تیرۆریزمی ئیسلامیو ئەو نەفرەتە دژی غەربییەی کە ئەم تیرۆریزمە لەسەری ئەلەوەڕێت، واقعییەتێکی سیاسییەو ڕێگاچارەیەکی سیاسی هەیە، ئەوان تەنها کاردانەوەیەکی سیاسی بە هێرشێکی فیزیکیو سەربازیی گەورە کە لەناوخۆی خاکی ئەمریکادا ئەنجام دراوە بەکافیو گونجاو نازانن. میلیتاریزم کۆڵەکەیەکی ئایدۆلۆژی ڕەسمییە لە ئەمریکاو بەردی بناغەی پێناسەی ناسنامەی ئەوە وەکو زلهێزێك. لەم دیدگایەوە هێرش بۆ سەر ئەمریکا تەنها دەکرێ بە هێرش بۆسەر کەسێکی دیکەو جێگایەکی دیکە وەڵام بدرێتەوە. بۆ ئەمریکا تۆڵەسەندنەوەی 11ی سپتامبەر، سەربەخۆ لە ماهییەتو زەمینەو خەسڵەتەکانی ئیسلامی سیاسیو تیرۆریزمی ئیسلامی، تەنها دەکرێ کردەوەیەکی سەربازی بێت. ئەم کردەوە سەربازییە دەبێ گەورەبێت، دەبێ "ڕقو دەسەڵاتی ئەمریکا"، زەبروزەنگی ئەمریکا، نوێنەرایەتی بکات. بەڵام کردەوەی سەربازیی گەورە پێویستیی بە مەیدان هەیە. جەنگ پێویستی بە مەیدانی جەنگ هەیە. هەڵبژاردنی ئەفغانستان لەبەر بوونی بن لادن نییە لەوێ، بەپێچەوانەوە هەڵبژاردنی بن لادن لەبەر ئەوەیە کە لە ئەفغانستاندایە. کەم نین لە ئەمسالی بن لادن، لەسەرانی تیرۆریزمی ئیسلامی کە بە ئاشکراو نهێنی لە ئێران، بریتانیا، فەرەنسا، میسر، پاکستان، لوبنانو فەلەستین، چیچانو بۆسنە دەژین. ئەو وێنایەی کە تیرۆریزمی ئیسلامی تۆڕێکی هەرەمییە بە پێکهاتەیەکی ئیداری دیاریکراوەوە کە بن لادن لەسەرەوەی ڕاوەستاوە، گاڵتەجارییە. بە عەقڵەوە ناچێت خامەنائییەك لەم پێکهاتەیەکی ئیدارییەدا لەژێر سەرکردایەتی بن لادن بووبێت. ئەفغانستان، دەروازەیە. ئەو گۆڕەپانەی کە دەکرێ مەیدانی کردەوەیەکی گەورەی سەربازی بێت. ئەفغانستان تەنها مەیدانی شیاوە بۆ "تۆڵەسەندنەوەی ئەمریکا" لە مەودایەکی سەربازیی فراوانو سامناکدا کە دەستەی حوکمڕانی ئەم وڵاتە بەڵێنی داوە. لەدەرەوەی ئەفغانستان وەها ئامانجێکی سەربازیی کە بکرێ دیاری بکرێتو هێرشی بکرێتە سەر لەئارادا نییە. تازە لێرەشدا سەرانی غەرب دادوبێدادی ئەوەیانە کە تەلاری هێندە بەرزو پردی هێندە گەورەی تیا نییە بۆ وێران کردنی.

دووەم، هەروەك لە بەشی پێشوودا وتم، ئەو شتەی کە بڕیارە لەپشتی کێشمەکێش لەگەڵ تاڵیبانو بن لادن لە ئەفغانستاندا یەکلایی بکرێتەوە، پەیوەندیو هێزهاوسەنگیی ئەمریکاو غەربە لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا. "جەنگی درێژماوە لەدژی تیرۆریزم" ناوی ڕەمزیی هێزنیشاندانێکە بە ئیسلامی سیاسی. جەنگێکی دەسەڵاتە کە لەڕوانگەی ئەمریکاوە دەبێ لەپێناوی پێناسەکردنی کۆمەڵێك تایبەتمەندی پایداری نەزمێکی نوێی جیهانیی لەدوای هەرەسی سۆڤێتەوە درەنگ یان زوو دەبێ ئەنجام بدرێت. ئیسلامی سیاسی، ئەم بەهەرمە لاوەکییەی جەنگی سارد، لەدوای هەرەسی سۆڤێتەوە وەکو کەمپێکی بۆرژوایی خوازیاری دەسەڵات لە وڵاتانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستو لە مەڵبەندە "ئیسلامی"یەکانی خودی کۆمەڵگا

سوورن لەسەر ئەوەی کە بۆمبە "ژیر"ە ئەمریکیەکان تەنها گوناهکاران دەپێکێ. ئامانج تۆقاندنە. تۆقاندنی هەموو کۆمەڵگا. زاڵکردنی ترس، ترس لە مەرگ، لە ئاوارەیی، لە خاپوورکردنی هەموو سیمایەکی شارستانی، تا ئەوکاتەی کە کۆمەڵگا ئیفلیج دەبێتو، ئیمکانی مقاوەمەت نامێنێت. سوپای پیادەی ئەمریکا، ئێستا تەنها سەگێکی ڕاوە کە دوای تەواوبوونی تەقەکانو نیشتنەوەی تەپوتۆزو هەراوهوریاکان دەبێ بچێتو نێچیرە بێگیانەکە بهێنێت. شەڕ ڕاگەیاندنی هیچ کەسێك، تەنانەت ئەمریکاو غەربیش، لەدژی تاڵیبان ناکرێ مەحکوم بکرێت. تاڵیبان دەبێ بڕواتو سەرەنجام دەبێ هەر لەڕێگای زەبروزەنگو کردەوەی سەربازیەوە بڕوات. دوژمنایەتی غەرب لەگەڵ تاڵیباندا باشترە وەك لەدۆستایەتی تائێستایان. هیچ کەسێك بەر بە پێچانەوەی دەورودوکانی ئینسانکوژانێك ناگرێت کە غەرب خۆی هێناویەتیە سەرکار. بەڵام لەنێوان جەنگو تیرۆردا جیاوازی هەیە. کردەوەکانی ئەمریکاو بریتانیا لە ئەفغانستان تیرۆریستیە. بۆمبارانی شارەکانو ناوچە سەکەنیەکانی ئەفغانستان دەبێ مەحکوم بکرێتو رابگیرێت. ئەفسانە بێسەروبەرەکان لەبارەی توانای سەربازیی تاڵیبانو مێژووی بەچۆکداهاتنی زلهێزەکان لە ئەفغانستان خزمەت بە درێژەپێدانی ئەم شێوە تیرۆریستیە دەکات. موجاهیدنی ئەفغان لەجەنگی دژی سۆڤێتدا هێزی خەتی پێشەوەی جەبهەی ئەمریکاو غەرب بوون. تاڵیبان باندێکی گانگستەریی تاوانو بەرهەمهێنانو دابەشکردنی ماددە سڕکەرەکانە کە غەرب خۆی بە هاوکاری پاکستانو سعودیە دروستی کردووە. دەتوانن لە سویچەوە بیکوژێننەوەو لەماوەی چەند هەفتەیەکدا بیپێچنەوە. بەلام تیرۆریزمی ئاسمانیی سەلامەت ترە، بەرچاوترە، بۆ خەڵکی ناڕازیی جیهان بەعیبرەت ترە، زلهێزانەترە. دەبێ لەبەرامبەر ئەم شێوە دژی ئینسانیەدا رابووەستین.

لەنێوان تاڵیبانو ئیسلامی سیاسی دا

کردەوە سەربازیەکانی ئەمریکاو بریتانیا لە ئەفغانستان، تەنانەت ئەگەر ببێتە مایەی روخاندنی تاڵیبانو مەرگی بن لادنیش، نە تەنها هەڕەشەی تیرۆریزمی ئیسلامی لەدژی غەرب کەم ناکاتەوە، بەڵکو ئەبعادەکانی ئەم تیرۆریزمە پەرە پێدەدات. سەرانی دەوڵەتانی غەربی ئەمە دەزاننو بەڕەسمی خەڵکی غەرب لەمە وریا ئەکەنەوە. بەڵام هەڵبژاردنی ئەفغانستان وەکو یەکەمین گۆڕەپانو مەیدانی "تۆڵەسەندنەوە"ی ئەمریکا لەبەرامبەر تاوانی 11ی سپتامبەردا، بۆ ئەوان دوو خاسیەتی بنەڕەتی هەیە:

جیهاندا وەکو تاکە زلهێز. چارەسەری مەسەلەی فەلەستین یان خەبات لەدژی تیرۆریزمی ئیسلامی ئامانجی ئەم سیاسەتە نییە. پتەوکردنو پەرەپێدانی جێوشوێنی جیهانیی ئەمریکا، لە جەرگەی ئەو گوشارو هەروەها ئەو دەرفەتانەی کە تاوانی 11ی سپتامبەر هێناویەتیە ئاراوە، ئامانجی سەرەکی ئەم سیاسەتەیە.

بۆ ئسلامیەکانیش ئەمە شەرێکە لەسەر دەسەڵات. نە دەردو کوێرەوەریەکانی خەڵکی فەلەستینو نە زوڵمو ستەمی مێژوویی غەرب لە شەرق، سەرچاوەی ئەم تیرۆریزمە نییە. رەوتی ئیسلامی لەپێناوی مانەوەو پاراستنی جێوشوێنی ڕوو لە نشێوی خۆیو سەرەنجام بۆ پەرەپێدانی جێوشوێنی خۆی لە بونیادی دەسەڵاتی بۆرژوایی لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا تێدەکۆشێت. تیرۆریزمو دوژمنایەتی کوێرانە لەگەڵ هەر شتێکدا کە بۆنی غەربو غەربگەرایی لێوەبێت، سەرمایەی سیاسی ئەوانە لە کۆمەڵگاو لەنێو ئەو جەماوەرەدا کە بەحەق ئەمریکاو ئیسرائیل بە فاکتەری سەرەکی بێمافیو مەحرومییەتەکانی خۆیان دادەنێن. ئاشتی لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست، پێکهاتنی وڵاتی فەلەستین، سووك کردنی باری دەردو کوێرەوەریە نەتەوەییو میللیەکانو هەڵپێچانی جیاکاریەك کە بەسەر خەڵکی فەلەستیندا سەپێنراوە، زەنگی مەرگی بزووتنەوەی ئیسلامی لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا لێدەدات. تیرۆریزم ئامڕازی سەرەکی رەوتی ئیسلامیە بۆ قووڵترکردنەوەی قەڵشتە میللیو نەتەوەییو دینیەکان لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستداو، بۆ زیندوو هێشتنەوەی ئەم کێشمەکێشە وەکو سەرمایەی سیاسیو سەرچاوەی هێزگرتنی خۆی. ئیسلامیستەکان، سەرباری ئەو گوشارە عەسکەریەی کە لەلایەن ئەمریکاوە دەخرێتە سەریان، پێشوازی لەم رووبەڕووبوونەوەیە دەکەن.

بۆ بنیاتنانی بزووتنەوەیەکی جەماوەریی سەربەخۆ لەبەرامبەر ئەم ڕووبەڕووبوونەوە بێوێنەو مەرگبارەی جەمسەرە عەسکەریو تیروریستیە نێونەتەوەییەکان، دەبێ راستیەکانی ئەم گۆڕانکاریانە لەپشتی ئیعلامی جەنگییو پاساوەکانی ئۆردوگا دژەبەیەکەکان دەربکێشرێنە دەرەوەو ببرێنە نێو خەڵك. ئەم رووداوەو سیاسەتێك کە ئەمریکا گرتوویەتیەبەر، کۆمەڵێك ئاکامی جیهانییو ناوچەیی گرنگی هەیە. روخساری سیاسیو فیکریی جیهان دەستخۆشی گۆڕانکاریەکی قووڵ دەکات. سیاسەت لە ئێراندا بە توندی کاریگەری لەم گۆڕانکاریانە وەردەگرێت. پێویستە بچینە سەر وێستگا سەرەکیەکانی ئەم گۆڕانکاریانەو سەرخەتەکانی سیاسەتێکی مەبدەئیی کۆمۆنیستی.

بەشی دووەم:

"جیهانی شارستانی" لەکوێدایە

بەربەرییەت حەتمی نییە

جەنگی تیرۆریستەکان دەتوانێ سەرەتای یەکێك لە خوێناویترین سەردەمەکانی مێژووی هاوچەرخ بێت. هەرئێستاش ملیۆنەها ئینسان هەناسە سوار بووە. بەڵام ئەم ئاسۆیە حەتمی نییە. گۆڕەپانەکە تەنها بە دوو لایەنی کێشمەکێشەکە بەرتەسك نابێتەوە. هێزێکی سێیەم، دێوێکی نووستوو، لە ئارادایە کە دەتوانێ ئەوزاعەکە بگۆڕێت. ئەگەر ئەم دێوە لەخەو هەستێت، ئەم سەردەمە دەتوانێ سەرەتای دەستپێکردنی گۆڕانکاری‌یەکی ئیجابی‌و وەدیهێنانی ئەو ئامانجانە بێت لە جیهاندا کە مرۆڤایەتی لە دەیەکانی کۆتایی سەدەی بیستەمدا لێی بێئومێد ببوو. بوش‌و بلەرو خامەنائی، ئەمریکاو ناتۆو ئیسلامی سیاسی، ئەوە نازانن کە بەڕاستی بەشەرییەتێکی شارستانی، جیهانێکی شارستانی، وجودی هەیە کە رەنگە لەم نێوەدا لەخەو راپەڕێت‌و لەبەرامبەر جەنگی تیرۆریستەکاندا بەرگری لەخۆی بکات. سەرباری ئەم هەموو تاریکی‌یەو مەترسی‌یەك کە لەبەرامبەر ئێمەی خەڵکدا دایان ناوە، سەدەی بیست‌و یەکەم دەتوانێ سەدەی بەربەرییەتی کاپیتالیستی نەبێت. ئەم رۆژانە، رۆژانێکی چارەنووسسازن.

میدیاکان روخساری ئایدۆلۆژی‌و مەعنەوی راستەقینەی جیهان نیشان نادەن. بۆچوونی خۆیان دەڵێن، بۆچوونی زاڵ، بۆچوونی چینی دەسەڵاتدار. بۆچوونێك کە بە کەڵکیان دێت. میلیتاریزم، تیرۆریزم، راسیزم، نەتەوەپەرستی، فەناتیزمی دینی‌و سودپەرستی، لەڕیزی پێشەوەی هەواڵەکاندان، بەڵام ئەمانە لە قولایی زەینی زۆربەی خەڵکی سەردەمی ئێمەدا جێگەیەکی مەحکەمیان نییە. سەیرکردنێکی سادەی جیهان، نیشانی دەدات کە جەماوەری فراوانی خەڵکی جیهان لە دەوڵەت‌و میدیاکان چەپترن، ئینساندۆستترن، ئاشتی‌خوازترن، یەکسانیخوازترن، ئازادترن، ئازادیخوازترن. خەڵکی لە هەردوو بەری ئەم کێشمەکێشە نەنگینەدا، هیچ ئارەزوویەکیان لەوە نییە کە سەرانی بۆرژوازی بەسەر خۆیاندا سوار بکەن.

بەشی چوارەم:

دوای ئەفغانستان

ئەفغانستان:

جەنگ یان تیرۆریزمی ئاسمانیی؟

لە ئەفغانستاندا جەنگێك لەئارادا نییە. بەپێی لۆژیك جەنگ لانی کەم پێویستی بە دوو لایەن هەیە. ئەوەی ئێستا لەئارادایە، بۆمبارانی ئەفغانستانە لەلایەن ئەمریکاوە. لەم تاکتیکە تازە داهێنراوەی تاکە زلهێزی جیهان‌و پۆلیسی خۆسەپاندووی نێونەتەوەییدا، تیرۆرو تۆقاندن لە ئاستێکی ملیۆنیدا بەڕەسمی جێگای جەنگی گرتۆتەوە. لەدوای ڤێتنامەوە، وا بڕیارە کە کۆمەڵگای ئەمریکا جارێکی تر شاهیدی گەڕانەوەی کیسەی تەرمی ئەو سەربازانە نەبێت کە بۆ بەرە دووردەستەکان نێردراون. وە بەهای ئەمەش ئێستا دەبێ خەڵکی مەدەنی ئەو وڵاتەدا بیداتەوە کە لە بەدبەختیدا لە تێزەکانی دکتۆر سترنج لاوهای شورای ئەمنی قەومی‌و وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکادا بەسەرپێیی بە لانکەو پەناگەی دوژمنی چەتوونی ئەمریکاو رابەری تازەی "ئیمپراتۆریی شەڕ" پێناسەکراوە. زیانێك کە سوپای ئەمریکا لێی ناکەوێت بە سەدقاتەوە لە خەڵکێکی مەدەنی بێئاگای دەسەنن کە لەوڵاتێکی عادەتەن هەژارو پەراوێزکەوتووی جیهاندا خەریکن بە چنگەکرێ نانی خۆیان پەیدا ئەکەن. رۆژێك ئەم بیتاقەیە بۆ خەڵکی عێراق دەرئەچێت، رۆژێك یوگوسلافیا، رۆژێك لیبیاو رۆژێك ئەفغانستان. لەتاریکی شەودا لەبەرزایی دەیان هەزار مەترو لە کەشتی‌و ژێردەریاییەکانی ئەودیوی شەپۆلی ئۆقیانووسە دوورەکانەوە، دەیان هەزار تەن بۆمب‌و مووشەك بەسەر شارەکانی خەڵکیدا دەبارێنن. بەشانازی‌یەوە رادەگەیەنن کە وڵاتی بەرامبەر "بە بۆمب دەگەڕێنینەوە بۆ چاخی بەردین"، لەگەڵ ئەمەشدا

گۆشەیەکی نەزمی نوێی جیهانیی دوای هەرەسی سۆڤێتە، دەتوانێ لەحاڵەتی دەخالەتی عونسری پێشڕەودا، تێکڕای ئەم مەسەلەیەو خودی مەسەلەی زلهێزیی‌و ملهوڕیی ئەمریکا لەئاستی کۆمەڵایەتیدا بداتە بەر ڕەخنە. وە ئەمە لەدیدگای مەسەلەی ئازادی‌و یەکسانی‌یەوە لەئاستێکی جیهانیدا مەسەلەیەکی چەند بەرابەر لە چارەنووسی ئیسلامی سیاسی گرنگترە.

(درێژەی هەیە)

دەستەی فەرمانڕەوای ملهوڕی ئەمریکا دەستبەجێ بۆی دەرئەکەوێ کە سەرباری یەکێك لە مەزنترین تاوانە تیرۆریستی‌یەکان، سەرباری نمایشی زیندووو لەحزەبەلەحزەی لەلێدان کەوتنی دڵی هەزاران ئینسان، سەرباری ماتەمی‌و رق‌وبێزاری‌یەك کە هەرکەسێك کە ویژدانی بە بەرژەوەندی‌یەك نەفرۆشتبێ دادەگرێت، هێشتاش هەر ئەم کۆمەڵگای غەربە، هەر ئەم خەڵکەی کە هەموو رۆژێك مێشکی شۆردراوە، هەر ئەوانەی کە لەبەیانییەوە تا ئێوارە بە راسیزم‌و دژایەتی‌کردنی بێگانە "دەرس" دەدرێن، خوازیاری خۆبواردن، ئینساف، عەدالەت‌و کاردانەوەی ئەقلانی دەبن. خەڵکی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست کە چ لەدنیای چەپەڵی نێو کەللەسەری خامەنائی‌یەکان‌و خاتەمی‌یەکان‌و مەلا محەمەد عومەرەکان‌و شێخە وردو درشتەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیداو، چ لە ستۆدیۆ دیلۆکسەکانی سی ئێن ئێن‌و بی بی سی‌دا ئوممەتی موتەعەسبی موسڵمان‌و ئەندامانی "شارستانیەتی ئیسلامی" وێنا دەکرێن، شانبەشانی خەڵکی ئەمریکا ماتەمبار دەبن‌و ناڕەزایەتی دەردەبڕن. دەرك کردنی ئەوەی کە زۆربەی خەڵکی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست لە ئیسلامی سیاسی بێزارن، دەرك کردنی ئەوەی کە بەشێکی زۆر فراوانی خەڵکی ئەورووپای غەربی‌و ئەمریکا لەدەستی ملهوڕی‌یەکانی دەوڵەتی ئیسرائیل وەتەنگ هاتوون‌و خۆیان لەپاڵ خەڵکی مەحرومی فەلەستیندا دەبیننەوە، دەرك کردنی ئەوەی کە زۆربەی ئەم خەڵکە خوازیاری لابردنی گەمارۆی ئابووری سەر عێراقن‌و دەتوانن خۆیان بخەنە جێگای دایك‌و باوکە جەرگ سوتاوەکانی عێراق کە بێدەرمانیی منداڵەکانیان بۆ باوەشی مەرگ دەبات، دەرك کردنی ئەوەی کە ئەم جەماوەرە فراوانەی خەڵکی بەشەرەف‌و بەویژدانی جیهان لەم شەڕی بۆش‌و بن لادنەدا، ئەم دوو دۆستە قەدیمی‌و دوژمنەی ئەمڕۆ، لەگەڵ هیچیاندا نین، هۆشێکی زۆری ناوێت. ئەم بەشەرییەتە شارستانی‌یە لەژێر کەلاوەی پڕوپاگەندەو مێشك داشۆرین‌و تۆقاندندا لە غەرب‌و شەرق بێدەنگ کراون، بەڵام دەکرێ بەڕۆشنی ئەوە ببینرێت کە ئەم تەڵەکەبازی‌یانەی قبووڵ نەکردووە. ئەمە هێزێکی مەزنە. دەتوانێ بێتە مەیدان. لەپێناوی ئایندەی بەشەرییەتدا دەبێ بێتە مەیدان.

هەموو دژواریی کارەکە لێرەدایە. هێنانە مەیدانی ئەم هێزە مەزنە. لە جەنگی تیرۆریستەکاندا جەبهەکانی شەڕەکە دیاری کراوە، ریزەکان لێك جیاکراوەتەوە، سەرچاوەو هێزەکان ئامادەکراون، ئەمە ڕوبەڕووبوونەوەیەکی عەسکەری‌و سیاسی‌و دبلۆماسیی فراوانە، سەرباری هەموو ناڕۆشنی‌یەکان، بەڵام چوارچێوەی فیکری‌و سیاسی ئەم جەنگە بۆ سەرانی هەردوو ئۆردوگاکە رۆشنە. بەڵام لە جەبهەی ئێمەدا، لە جەبهەی ئەو بەشەرییەتەدا کە دەبێ لەبەرامبەر ئەم سیناریۆ سامناکەدا بوەستێتەوە، هەموو شتێك ناڕۆشنە.

گومان لەوەدا نییە کە ریزی مقاوەمەت لەبەرامبەر جەنگی تیرۆریستەکاندا هەر لەئێستاوە لە

وڵاتانی جۆراوجۆردا پێکهاتووەو کەوتۆتە هەڵسووڕان. بەڵام هەر بەو ئەندازەیەی کە ئیسلامیستەکانو ئەمریکا پێویستیان بە تیۆرییو ستراتیجێکی ڕۆشن، بە لێکدانەوەیەکی هاوبەشو کارا هەیە، ئەم بزووتنەوە خەڵکییەش پێویستی بە ئاڵایەکی فیکرییو سیاسیو کۆمەڵە مەبادئێکی ستراتیجیی کارا هەیە. بزووتنەوە سیاسییە جیاوازەکان، بەتایبەت لەنێو باڵی چەپدا، لە ئایندەدا هەوڵ دەدەن کە ئەم مقاوەمەتە ئاراستە بکەنو رابەرایەتییەکەی بەدەستەوە بگرن. پرسیارەکە لێرەدایە کە چ خەتێك بەسەر خودی ئەم "چەپ"ەدا زاڵە.

لە بەشی پێشوودا وتمان کە لەپاڵ داڵەکانی هەردوو جەمسەردا، واتە میلیتاریستەکانی ئەمریکاو فاشیستەکانی ئیسلام، دوو لێکدانەوەی ئاڵۆزترو پوختەترو "موحتەرەمانەتر"یش بۆ دیفاع لە هەردوولای ئەم کێشمەکێشە لەئارادایە. لە هاوشانی میلیتاریزمی ئەمریکادا کەسانێك هەن کە فۆرمۆڵەی جەنگی شارستانێتی لەدژی تیرۆریزم جاڕ ئەدەن. لە هاوشانی ئینسانکوژەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیشدا، کەسانێك هەن کە تیرۆریزمی ئیسلامی بە "دژی- ئیمپریالیزم"ی میللی- دینییو جیهان سێیەمیی باوی دەیەی حەفتادا پاساو دەکەن. هیچ یەکێك لەم لێکدانەوانە لەبزووتنەوەی مقاوەمەتی خەڵکیدا نفوزێکی جدی نابێت. حیزبو گروپەکانی راستی سەنتەر لە غەربو پاشماوەی چەپی تەقلیدیی خوێندکاریی- ڕۆشنفکریی دەیەکانی پێشوو لە غەربو شەرقدا دەبنە مشتەری سەرەکی ئەم فۆرمۆڵە ژیرانەترەی ئیعلامی جەنگیی هەردوو لایەن. ئەوەی کە لەئاستی تیۆرییو سیاسیدا دەتوانێ بزووتنەوەی ئایندەی خەڵکی پێشرەوی جیهان بەلاڕێدا بەرێت، بەڕای من هەڵوێستی پاسفیستیو هەوڵی عەبەسی لیبراڵییە بۆ پاراستنی ئەم وەزعەی کە هەیە (تەنها بەرگرتن بە هێرشی ئەمریکا بۆ سەر ئەفغانستان) وەیان گێرانەوەی هەلومەرجەکە بۆ دۆخی پێشوو (پێش 11ی سپتامبەر).

رووداوی 11ی سپتامبەر کردەوەیەکی شێتانەی بێپێشنەی کەسانێکی دابڕاو لە دەروونی کۆمەڵگا نەبوو. هەرچۆن کردەوەی عەسکەریی ئەمریکاش کە بەم زووانە ڕوو ئەدات وا نەبوو. جیهان بەرلە 11ی سپتامبەر لە هاوسەنگیدا نەبوو، بەڵکو لە رەوتێکی گۆڕانکاریی پاشەوپاشگەڕانەوەدا بوو. کۆمەڵێك گرفتی ئابووریو کۆمەڵایەتیو سیاسی گرنگ لەپشتی ئەم ڕووداوانەوە هەیە. ئەم گرفتانەن کە جیهانیان بەم ئاراستەیەدا بردووە. ئەم گرفتانە دەبێ وەڵام وەربگرنەوە. 11ی سپتامبەر گۆشەیەکە لەوەڵامی ئیسلامی سیاسی بەم هەلومەرجە. هەرچۆن هێنانە سەرکاری تاڵیبان، وێرانکردنی بەغداد، برسیکردنی خەڵکی عێراق، تاساندنی خەڵکی فەلەستین، بۆمبارانی بەلگرادو ئێستایش "جەنگی درێژخایەن لەدژی تیرۆریزم" گۆشەیەکە لە وەڵامی سەرانی سەرمایە لە ئەمریکاو ئەوروپا بەم کێشمەکێشانە. بزووتنەوەی خەڵکیی لەبەرامبەر هەلومەرجێکی وەهادا ناتوانێ بزووتنەوەیەکی بانگەشەکەر بۆ ئارامیو

لەوڵاتە گەورەکانی ناوچەکەدا نییە. لە واقعیاتە کۆمەڵایەتییەکانی ناوچەکە لەدواترە. بەبێ پشتیوانی غەرب، ئیسلامی سیاسی بەدەستی سۆسیالیزمو عیلمانیەت لەناوچەکەدا شکست دەخوات. لە ئێران، کە وەکو فەلەستین، یەکێك لە گرنگترین مەیدانەکانی یەکلاکردنەوەی چارەنووسی ئیسلامی سیاسییە، ئاوابوونو روخاندنی ئیسلامی سیاسی هەرئێستا دەستی پێکردووە.

لەبەشی داهاتوودا :

*جەنگی ئەمریکا لە ناوچەکەدا، کە ئێستا لە ئەفغانستان دەستی پێکردووە، جەنگێك نییە لەدژی تیرۆریزم، چونکە نەتەنها وەڵام بەهیچ یەکێك لە پێداویستییەکانی خەبات لەدژی تیرۆریزم، کە لەسەرەوە ئاماژەم پێکرد، ناداتەوە بگرە پشت بە بەشێك لەخودی ڕەوتی ئیسلامی دەبەستێ. لەگەڵ ئەمەشدا بەبڕوای من ئەمریکا چووەتە ناو کێشمەکێش لەگەڵ ئیسلامی سیاسییەوە. ئەمە شەڕێکە لەسەر دەسەڵات. ئەم کێشمەکێشە بەپێی مەنتق دەبێتە مایەی لاوازکردنی ئیسلامی سیاسی. بەڵام ئامانجی غەرب سڕینەوەی ئیسلامی سیاسی نییە، بەڵکو لاوازکردنی، ملکەچ کردنو پێکهێنانی ئارایشێکی تازەیە لەریزەکانیدا بۆ دروستکردنی هاوسەنگییەکی تازە. جەنگ لە ئەفغانستاندا لەسەر تازەکردنەوەی پێناسەی پەیوەندی غەربە لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا. ئێمە دەبێ ئەم چوارچێوەیەو ئەم سازشە تازەیە بشکێنینو سیاسەتی سەربەخۆی خۆمان بۆ رزگارکردنی ناوچەکە لەم هێزە کۆنەپەرستە لەجەرگەی ئەم هەلومەرجە تازەیەدا چالاکانەتر ببەینە پێشەوە.

* هەڵوێستی پاسفیستی، ئەم کێشمەکێشە تازەیەی غەرب لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا نابینێت، گرنگیی ئەمە چ بۆ خەڵکێك کەخۆیان قوربانیی ئەم بزووتنەوە کۆنەپەرستە بوونەو، چ گرنگییەکەی لە رەوتی گۆڕانکارییە سیاسییەکانی ئایندەی جیهاندا لەبەرچاو ناگرێتو لەم بارەیەوە هیچ ئەرکێك بۆخۆی دانانێت. دەبێ رەخنە لەم هەڵوێستە ئارامیخوازو موحافەزەکارانەیە ببرێتە نێو بزووتنەوەی مقاوەمەتی خەڵکییەوە لەدژی تیرۆرو میلیتاریزم.

*بەهۆی ئەبعادو لایەنە جیهانیو مێژووییەکانی ئەم کێشمەکێشەوە، تایبەتمەندییە ئایدۆلۆژیو زەینییەکانی خەڵکی جیهانی ئەمڕۆ بەتایبەت لە غەربدا زۆر لەگەڵ سەردەمی هێرش بۆسەر عێراقو تەنانەت سەردەمی هێرش بۆسەر یوگوسلافیادا جیاوازە. بە رووهێنانی فراوانتری خەڵك بۆ سیاسەتو خەباتی مەدەنی، میلیتاریزمی ئەمریکا لەم کێشمەکێشەدا لەڕووی سیاسییەوە لاوازتر دێتە دەرەوە. ئەم کێشمەکێشەی ئێستا، کە خۆی لەسەر چەند

2- غەرب دەبێ دەست لە پشتیوانیی کۆنەپەرستانەی لە دەوڵەتە ئیسلامیو کۆنەپەرستەکانو حیزبەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا هەڵگرێت. بەبێ پشتیوانیی غەرب ڕژێمی ئیسلامیی ئێران نەدەهاتە سەرکارو لەسەر کار نەدەمایەوە. بەبێ پشتیوانیی غەرب نیزامە کۆیلەداریو شێخە موتەفەڕیقەکانی سعودیەو میرنشینە وردو درشتەکان لەسەرکار نەدەمانەوە. بەبێ پشتیوانیی غەرب نەتەنها تاڵیبان، بەڵکو دەستەوتاقمەکانی پێشووی موجاهیدینی موسڵمانیش نەیاندەتوانی ئەفغانستان بکەن بە شانۆی تراژیدیایەکی ئینسانیی گەورە. هەر ئەمڕۆش بە بڕینی ئەم پشتیوانیی‌یە سیاسیو عەسکەریو دبلۆماسی‌یەی غەرب لە بزووتنەوەی ئیسلامی، خەڵکی ناوچەکە بەخێرایی ئەم حکومەتانە دەکێشنە خوارەوە. خواستی روخاندنی حکومەتە ئیسلامی‌یەکانو بەرگرتن بە بەندوبەستی ئەمریکاو دەوڵەتە غەربی‌یەکان لەگەڵ ئەم حکومەتانەدا دەبێ بەشێکی گرنگی دیکەی پلاتفۆرمی دژی تیرۆریستی هەر بزووتنەوەیەکی پێشڕەوی خەڵکیی بێت.

3-گەمارۆی ئابووریی عێراق دەبێ کۆتایی پێبێت. کوێرەوەری‌یەکانی خەڵکی عێراق لە زەینی خەڵکی ناوچەکەدا بووەتە مەسەلەی فەلەستینێکی دووەم. بووەتە بەڵگەیەکی زیندووی تیرۆریزمی ئەمریکاییو غەربیی لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا. سەرباری ئەمە ئەم گەمارۆی ئابووری‌یە تەمەنی حکومەتی کۆنەپەرستی عێراقی درێژکردووەو خەڵکی مەحرومی عێراقی لە مەیدانی خەباتی سیاسی‌یەوە بۆ جەنگێکی هەموو رۆژە لەپیناوی مانەوەی فیزیکی‌دا پاشەکشە پێکردووە. خەبات لەپێناوی لابردنی گەمارۆی ئابووری سەر عێراق کۆڵەکەیەکی دیکەی پلاتفۆرمێکی پێشڕەوە لەدژی تیرۆریزمی ئیسلامی.

4-دەبێ چالاکانە بۆ بەرگری لە عیلمانیەت لە ولاتانی موسڵمان نشینو ژینگە کۆمەڵایەتی‌یە ئیسلامی‌یەکانو گیرۆدە بەئیسلامەکان لە خودی وڵاتانی غەربیدا بێینە مەیدان. بۆچوونی دواکەوتووانەی (هەرکۆمەڵگایەك کەلتووری خۆی)و درێغی کردن لە بەرگری‌کردن لەمافە مەدەنیو ئینسانی‌یەکانی خەڵكو بەتایبەت ژنان لەم وڵاتو ژینگانەدا، دەستی ئیسلامی سیاسی بۆ تۆقاندنی خەڵکیو بزواندنی لاوان ئاوەڵاکردووە. دەبێ جیهانی بوونی مافەکانی مرۆڤو مافە مەدەنی‌یەکانی ئینسانەکان بە ئەسڵ وەربگیرێتو هەرجۆرە سازانێك لەگەڵ دینو حوکمڕانیی کۆنەپەرستانەی دین لەسەر حیسابی مافەکانی مرۆڤ مەحکوم بکرێت. تیرۆریزمی ئیسلامیی واقعییەتێکە. تیرۆریزم کاری موسڵمانەکان نییە، بەڵام سیاسەتێکی رەسمیی بزووتنەوەیەکی ئیسلامی‌یە. ئەمە بزووتنەوەیەکی بێناوەڕۆكو دروستکراوی دەستی غەربە لە جەرگەی جەنگی ساردو لە ململانێی ئەنتی کۆمۆنیستی لەگەڵ کرێکارانو ئازادیخوازانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا. ئەم بزووتنەوەیە سستو لاوازە. نفوزێکی سیاسیو مەعنەوی ئەوتۆی

"هێرش بۆسەر ئەفغانستان قەدەغەیە" بێت. ئارامیو پاریزگاری کردن لە دۆخی ئێستا نەتەنها عەمەلی نییە، نەتەنها خەیاڵپلاوی‌یە، بەڵکو نەعادیلانەیە، نەئازادیخوازانەو نەکارا. بزووتنەوەی مقاوەمەتی خەڵکیی لەبەرامبەر جەنگی تیرۆریستەکاندا تەنها دەتوانێ لەدەوری وەڵامە ئیسپاتی‌یەکان بە گرفتە سیاسیو ئابووری‌یە سەرەکی‌یەکانی سەردەمی ئێمەو لەدەوری هەڵوێستێکی چوستوچالاك نەك بۆ پاریزگاریکردن لە دۆخی ئێستا، بەڵکو بۆ گۆڕینی دۆخی ئێستا، ڕێکبخرێت. ئێمە سەبارەت بە هەموو ئەو گرفتانەی کە بەم ڕووداوانە بەرجەستەبوونەوە، مەسەلەی باکورو باشوور، مەسەلەی فەلەستین، مەسەلەی عێراق، مەسەلەی ئیسلامی سیاسی، مەسەلەی ئەفغانستانو ئێران، مەسەلەی میلیتاریزمو زلهێزیی ئەمریکاو ناتۆ لە سیستمی نوێی جیهاندا، مەسەلەی راسیزم، مەسەلەی قەڵای ئەوروپاو ... تاد بەرنامەکاری سەربەخۆو وەڵامی سەربەخۆی خۆمان بووە. هەر ئەمە دەبێ ببێتە بەرنامەکارو وەڵامی بزووتنەوەی مقاوەمەتی خەڵکیی لەبەرامبەر جەنگی تیرۆریستەکاندا. ئەمە جیاوازی ئێمەیە لەگەڵ ئارامیخوازیی تاڵیبانو ئەو پاسیفیستانەی کە کەلێنو کێشمەکێشو نائارامی‌یەکانی دنیای پێش 11ی سپتامبەر نابینن، یان بەلایانەوە گرنگ نییە. ئەگەر ئێمە بەرلە هەموو ئەم ڕووداوانە بەرنامەیەکمان بۆ گۆڕینی جیهان بووە، بناغەی هەڵوێستگیری‌یەکی مەبدەئی لە هەلومەرجی ئێستاشدا دەبێ بردنەپێشەوەی هەمان بەرنامەکار بێت لەم هەلومەرجە تازەیەدا. ئێمە بەنیازنین کە ئەفغانستان لەژێر دەستی باندی ئینسانکوژی تاڵیباندا بهێڵینەوە، ئێمە بەنیاز نین لەسایەی دەسەڵاتی ئەمریکای دەست بە مووشەکدا بژین، ئێمە بەنیاز نین ئیسلامی سیاسیو حکومەتە ئیسلامی‌یەکانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست تەحەمول بکەین، ئێمە بەنیاز نین بە بێ وڵاتیی خەڵکی فەلەستینو سەرکوتی هەموو ڕۆژەیان رازی ببین. ئێمە تیرۆریزممان نەئەویست، چ ئیسلامیو ئینتحاری و چ لەلایەن سوپاو کەتافیەپۆشەوە بێت، ئێمە ئەم هەژاری‌یە لە نیوەی جیهاندا قبووڵ ناکەین، ئێمە سەربازگەی چواردەورەی ئەروپامان ناوێت، ئێمە مل بە راسیزمو قەومپەرستی نادەین. نە تاوانکاریی 11ی سپتامبەرو نە ئەو جیهادەی ناتۆ کە بەم زووانە لە هیندوکش ڕووئەدات، نابێ لە بزووتنەوەیەکی چوستوچالاك بۆ گۆڕینی جیهان، ریزێکی خێرخوازو ئارامی‌خوازی بێڕەخنەو بێئەرك دروست بکات.

بزووتنەوەی "ئینساندۆستانە"و ئاشتیخوازانە وەڵامی هەلومەرجی ئەمڕۆ ناداتەوە. بەڵام نفوزی ئەم بزووتنەوەیە بەتایبەت لەنێو خەڵکی سادەی کۆمەڵگای غەربی‌دا، بەهۆی دژی زەبروزەنگییو ئینساندۆستیو هەروەها محافەزەکاریی خۆبەخۆی خەڵکەوە، زۆر فراوانە. هەڵوێستێکی بەم جۆرە دەخالەتی ئەمریکا لە ئەفغانستان مەحکوم دەکات، بەڵام لەبەرامبەر حوکمڕانیی تاڵیباندا خۆی بە بەرپرس نازانێت. خەڵك هاندان لەدژی موسڵمانەکانو راسیزم مەحکوم دەکات، بەڵام هۆیەك نابینێ بۆ گوشاردانان لەسەر ئیسرائیلو ئەمریکا بەقازانجی

خەڵکی فەلەستین. ئەم هەڵوێستە هیوای سەرکەوتن بۆ جاك سترۆ ئەخوازێ لە سەفەرەکەیدا (بۆ ئێران–وەرگێڕ) بۆئەوەی بەڵکو ئەم کارە جەمسەری تیرۆریزمی ئیسلامی ئارام‌و جڵەو بکات، جا با ئەمە حوکمڕانی ئەم گورگانە بەسەر خەڵکی ئێرانەوە سەقامگیر بکات، ئەم هەڵوێستە بەرگری لە مافە مەدەنی‌یەکانی خەڵکی موسڵمانی وڵاتانی غەربی دەکات، بەڵام لەپێناوی نەهێشتنی بارگرژیدا، رەخنەگرتن لە حیجابی ئیسلامی‌و بێ‌مافی‌یەکانی ژنان لە وڵاتە ئیسلامی‌یەکان‌و ژینگە ئیسلامی‌یەکان رەت دەکاتەوەو بەری پێدەگرێت. ئەم هەڵوێستە هەمووان بۆ مەیدان چۆڵکردن‌و وازلێهێنانی هەلومەرجەکە هەربەوشێوەیەی کەپێشتر هەبوو، بانگەواز دەکات. ئەگەر ئەم بزووتنەوەیە بەسەر زەین‌و کردەوەی خەڵکی ناڕازیدا زاڵ ببێت بەشەرییەتی شارستانی مەیدان بۆ تیرۆریستە غەربی‌و شەرقی‌یەکان چۆڵ دەکات. ئەگەر بمانەوێ ئایندەیەك هەبێت، ئەوا بەندە بە پەیدابوونی بەرنامەکارێکی چالاك، ئازادیخوازانەو پێشڕەوەوە لەریزی پێشەوەی خەڵکی‌دا. ئەمە کاری کۆمۆنیستەکانی مارکسە. ئەمە کاری ئێمەیە.

لە بەشی داهاتوودا دەچمە سەر سەرخەتە گشتی‌یەکانی بەرنامەکارێکی چالاك لەبەرامبەر جەنگی تیرۆریستەکاندا. بەلام پێویستە بەکورتی ئاماژەیەك بۆ فەوری‌ترین مەسەلەیەك بکەم کە ئەم رۆژانە لەئارادایە، واتە هێرشی ئەم زووانەی ئەمریکا بۆسەر ئەفغانستان. 99 لەسەدی خەڵکی جیهان ئەوە دەزانن‌و دەتوانن بەرۆشنی ئەوە ڕوونبکەنەوە کە بۆچی هێرشی عەسکەریی ئەمریکا بۆسەر ئەفغانستان‌و تەنانەت دەستگیرکردنی بن لادنیش، کە ئامانجی راگەیەنراوی ئەم کردەوە سەربازیانەیەو لەڕووی عەمەلی‌یەوە زۆر ناموحتەمەل دێتە بەرچاو، نەتەنها مەترسی‌یەکانی تیرۆریزم لەدژی ئەمریکا‌و ئینگلتەرە کەم ناکاتەوە، بەڵکو موجازەفەی کردەوە تیرۆریستی‌یەکانی ئایندە زۆر زیاتر ئەکات. زۆر ئاشکرایە کە خودی دەوڵەتانی ئەمریکا‌و ئینگلتەرە ئەم مەسەلەیە دەزانن. لێکدانەوەی رەسمیی غەرب بۆ مەسەلەکە لەچوارچێوەی ئەو لێکدانەوە هۆلیۆدی‌و جیمزبوندی‌یانەدایە کە وادیارە ئەوان پێیان وایە دەرخواردانی ئەم جۆرە لێکدانەوانە بە خەڵکی سادەترو خێراترە. ملیۆنێر یان گانگستەرێکی شێت لە گۆشەیەکی دوورە دەستی جیهاندا دەیەوێ شارستانێتی نابوود بکات، سەدام، میلۆسۆڤیچ، بن لادن، وە قارەمانانی ئەمریکایی بۆ نەجاتی مرۆڤایەتی دەکەونە خۆ. بەڵام لێکدانەوەکانی خۆیان نیشانی دەدات کە ئیسلامی سیاسی‌و تیرۆریزمی ئیسلامی یەك بارەگایەکی مەرکەزی‌و یەك فەرماندەیی هاوبەش‌و یەك رێکخراوێکی هەڕەمیی نییە، بزووتنەوەیەکی نێونەتەوەییە کە لە کۆمەڵێك شانەو رێکخراوو تۆڕو ناوەندی دەوڵەتیی پێکهاتووە کە بە کۆمەڵێك پەیوەندیی رەسمیی‌و ناڕەسمیی، وەکو بزووتنەوەیەکی نهێنی، بە کۆمەڵێك داهێنانی فراوانەوە لە ئاستی محەللی‌دا، پێکەوە بەستراون. بۆ غەرب، چوونە ناو ئەفغانستانەوە سەرەتای هەڵمەتێکی عەسکەریی‌و سیاسی فراوانترە. دەستگیری یان کوشتنی بن لادن ئەو ئەنجامەی دەبێت کە لە ئاستی ناوخۆی

کردەوەکەی 11ی سپتامبەرەوە نییەو تەنانەت ئەگەری کردەوەی تیرۆریستی لەدژی غەرب زۆر زیاد دەکات. (دواتر دیمەوە سەر ئەمە)

تیرۆریزمی ئیسلامی واقعییەتێکی سەردەمی ئێمەیە. ئەم تیرۆریزمە کۆڵەکەیەکی سەرەکیی ستراتیجی ئیسلامی سیاسی‌یە. ئیسلامی سیاسی بزووتنەوەیەکی کۆنەپەرستانەی ناوچەکەو ئێستاش لەئاستی جیهانیدایە کە لەسەر ستەمی مێژوویی ئیسرائیل‌و غەرب لە خەڵکی عەرەب زمان‌و بەشێوەیەکی تایبەتی لەخەڵکی فەلەستین، ئەلەوەڕێت. بێ‌وڵاتیی خەڵکی فەلەستین‌و ستەمی دەوڵەتی ئیسرائیل‌و هاوپەیمانە غەربی‌یەکانی لە فەلەستینی‌یەکان سەرچاوەیەکی سەرەکی بێزارییە لە غەرب‌و ئەمریکا لە ناوچەی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا. لەمەش گرنگتر، بوونی مەسەلەی فەلەستین‌و پشتیوانیی هەمیشەیی ئەمریکا‌و غەرب لە ئیسرائیل لەبەرامبەر عەرەبدا چ لە سەردەمی جەنگی سارد‌و چ دوای ئەو، قەڵشتێکی گەورەی ئابووری، کەلتووری‌و نەفسیی لەنێوان غەرب‌و خەڵکی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا دروستکردووە. بەڵام ئەوەی کە ئیسلامی سیاسی وەکو بزووتنەوەیەك دەرفەتی ئەوە پەیدا دەکات کە ئەم ناڕەزایەتی‌و قەڵشتە بکاتە سەرمایەی دەستی‌و لە پەراوێزی کۆمەڵگاکانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستەوە پێ‌بنێتە نێوجەرگەی مشتومڕ لەسەر دەسەڵاتی سیاسی، ئیتر ئەمەیان راستەوخۆ بەرهەمی خودی ئەمریکا‌و غەربە. ئیسلامی سیاسی وەکو بزووتنەوەیەکی تاوانکارانە بەم مەودا فراوانەی دەسەڵاتەوە، دروستکراوی دەستی ئەمریکا‌و غەربە. ئەم دێوەزمەیە خودی خۆیان دروستیان کرد‌و بەریاندایە گیانی خەڵکی ناوچەکەو ئەمڕۆش خەڵکی سەراسەری جیهان. ئیسلامی سیاسی ئامڕازی دەستی غەرب بوو لە جەنگی سارددا لەدژی سۆڤێت‌و ئامڕازی تێکشکاندنی بزووتنەوەو شۆڕشە چەپ‌و کرێکاری‌یەکان بوو لە هەموو وڵاتانی ناوچەکەدا. ئەمە ئامڕازێك بوو کە دوای بنبەستی حکومەتە ناسیۆنالیستی‌یەکان لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا بۆ بەرگرتن بە هێزگرتنی چەپ هێنایانە مەیدان. مەسەلەی فەلەستین‌و بوونی حکومەتە ئیسلامی‌یەکان لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا، کۆڵەکەکانی تیرۆریزمی ئیسلامی پێك ئەهێنن. وە هەر سیاسەتێکی چالاك‌و پێشڕەوی خەڵکی بۆ بەرامبەرکێ لەگەڵ تیرۆریزمی ئیسلامیدا دەبێ لێرەوە دەست پێ‌بکات:

1–چارەسەرکردنی مەسەلەی فەلەستین. دەبێ ئەم گرفتە مێژووییە چارەسەر بکرێت. خەڵکی فەلەستین پێویستە وڵاتی سەربەخۆی خۆیان هەبێت. دەبێ ئەمریکا‌و دەوڵەتانی غەربی ناچار بکرێن کە دەست لە پشتیوانی یەکلایەنەی خۆیان لە ئیسرائیل هەڵبگرن. دەبێ ئیسرائیل ناچار بکەن ئاشتی‌و سەربەخۆیی فەلەستین قبووڵ بکات. چارەسەرکردنی مەسەلەی فەلەستین گرنگترین کۆڵەکەی روبەڕوبوونەوە لەگەڵ ئیسلامی سیاسی‌و تیرۆریزمی ئیسلامی‌و بەشێکی سەرەکی بەرنامەکارێکی پێشڕەوو چالاك پێك دەهێنێت لەبەرامبەر هەلومەرجی ئێستادا.

ئەمریكادا لە فەورییەتی هەنگاوە عەسكەری‌یەكانی دواتر كەم بكاتەوەو ببێتە مسداقییەتێك بۆ "تۆڵەسەندنەوەی ئەمریكا"، كە ئەمەش دەتوانێ فەزای نێوخۆی ئەمریكا تا پەلاماری تیرۆریستیی ئایندەی ئیسلامی‌یەكان، وە تەنها تا ئەو كاتە، ئارام بكاتەوە. بەڵام ئەمە هەنگاوێكی بچووكە لە پرۆسەیەكی سیاسیی و عەسكەریی فراوانتر لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا كە مەودای كۆتاییەكەی تاكو ئیستا رانەگەیەنراوە. لە دوالێكدانەوەدا ئەمە هێزنیشاندانێكە بە ئیسلامی سیاسی. واتە بزووتنەوەیەكی كۆنەپەرستانە كە غەرب خۆی لە پەراوێزی كۆمەڵگاكانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا هێنایە ئاراوەو، بەمەبەستی ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ چەپ لە سیستمە سەرمایەداری‌یە تازە لەدایكبووەكانی ئەم وڵاتانەدا وە هەروەها وەكو گوشارێك بۆ سەر بلۆكی شەرق ئەوانی هێنایە سەرشانۆ. ئەم هێزنیشاندانە دەكرێ بە بەرتەسكیی بمێنێتەوە، بەڵام بەتایبەت بەهۆی خەسڵەتی ناموتەمەركزیی و توندڕەوێتی ئیسلامی سیاسیی و تیرۆریزمی ئیسلامی‌یەوە، بە ئیحتمالێكی زۆر بەرەو یەكلاییكردنەوەیەكی بنەڕەتی‌تر بەكێش دەكرێت. ئیسلامی سیاسی بەبێ پشتیوانیی غەرب ناتوانێ لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا بمێنێتەوە. هەر بەمەندەی ئێستا، پەرەسەندنی نەبەردی عیلمانیەكان‌و ئیسلامیەكان لە پاكستان‌و كەوتنە حاڵی پەیكەری نیوەگیانی خاتەمی‌یەكان لە ئێران‌و پەرەسەندنەوەی دووبارەی كێشمەكێشی نێوان باڵەكان، بەڵگەی ئەوەن كە نەبەردی غەرب لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا دەتوانێ ببێتە هەوێنی گۆڕانكاری‌یەكی جدی لە هێزهاوسەنگی نێوان فراكسیۆنەكانی بۆرژوایی لەم وڵاتانەدا بەزیانی ئیسلامی‌یەكان.

لەبەرامبەر خودی هێرشی ئەمەریكا بۆسەر ئەفغانستان دەكرێ چی بڵێین. ئایا "دەست لە ئەفغانستان هەڵگرن!" هەڵوێستێكی مەبدەئی و پێشڕەوە؟ خەڵكی ئەفغانستان‌و ئۆپۆزسیۆنەكەی شتێكی دیكەی جگە لەمەتان پێدەڵێن. ئاسۆی هەرەسی تاڵیبان، واتە باندێكی ئینسانكوژو دەلالێكی گەورەی مادده بیهۆشكەرەكان، هێزە سیاسی‌یەكانی ئەفغانستانی خستۆتە جۆشوخرۆشێكی گەشبینانەوە. خواستی روخاندنی تاڵیبان خواستێكی ئینسانی و پێشڕەوە. نابێ رێگابدرێت دژایەتی بەرحەق‌و مەبدەئیی لەگەڵ میلیتاریزمی ئەمریكادا بە وێڵكردنی ئەفغانستان لەژێردەستی تالیباندا راڤەبكرێت. ئەمە یەكێكە لە نموونە زیندووەكانی ناكافی بوون‌و نادروستبوونی ئارامی‌خوازی‌و دیفاع لە هەلومەرجێك كە لەئارادایە. خەڵكی ئەفغانستان تەمەنێكە چاوەڕێی رۆژی هەرەسی تاڵیبانن. راستی‌یەكەی ئەوەیە كە ئەمریكا بۆ رزگاركردنی ئەفغانستان پێ‌نانێتە ئەم وڵاتەوە. خۆیان تاڵیبانیان هێنایە سەركار. ئەمجارە رەنگە لاوازی بكەن، بەڵام وەكو ئەمری واقع بوونی قبووڵ بكەن. قەولیان بە موشەرەف داوە كە حكومەتی ئایندەی ئەفغانستان دیسانەوە جێگەی رەزامەندیی پاكستان بێت. قەرارە كۆمەڵێك جانەوەر لابەرن‌و هەر لەو قوماشە كەسانێكی دیكە لەجێگایان دابنێن. هەڵوێستی مەبدەئی بەشداریكردنە

هاوسەنگی‌یەك كە بەرلە 11ی سیپتمبەر لەئاراد بوو، بووەتە سیاسەتی زاڵ. پاسفیزم مەیلی زاڵە بەسەر بزووتنەوەی مقاوەمەتدا. وە ئەمەش سیاسەتێكی لەڕادەبەدەر زیانبارە كە نەتەنها بەر بە كوێرەوەری‌و كارەساتەكانی ئایندە ناگرێت، بەڵكو تەنانەت ڕوودانیان زامن دەكات.

سیاسەتی پاسفیستی، وە شەوارە بوون بە لایەنی عەسكەریی‌و چەكدارانەی ئەم بەرامبەركێ‌یەو زەبروزەنگێكی فیزیكی كە ئەشێ بەسەر جیهاندا بێت، ڕێك ئەو زیانەی هەیە كە خەڵكی دوچاری ئیفلیجیی سیاسی دەكات. بەرگرتن بەم پێشبڕكێ تیرۆریستی‌یەو ئەم شەپۆلە لە تەقاندنەوەو خاپووركردن‌و كوشتاری بەكۆمەڵ كە بۆیان ئامادەكردووین لەگرەوی دەخالەتی جەماوەری فراوانی خەڵكدایە، هەم لە ئەوروپاو ئەمریكاو هەم لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست‌و وڵاتانی ناوبراو بە جیهانی سێ‌یەم لەو پرۆسە سیاسی‌یانەدا كە ئەم ڕووداوانەیان لێ ئەكەوێتەوە. دەخالەتێك لەسەر بناغەی بەرنامەكارێكی چالاك‌و ئیسپاتی. لەم حاڵەتەدا، ئاسۆی ئایندە مەرج نییە تاریك بێت.

پێویستە ئەم پرۆسانەو واقعییەتە سیاسی‌یەكان لەژێر خاك‌وخۆڵی ئیعلامی جەنگی‌دا بدۆزینەوە.

لەودیوی ئیعلامیی رەسمی یەوە: تیرۆریزم‌و ئیسلامی سیاسی

گومان ناكەم هیچ كەسێك، تەنانەت لە خودی سوپای ئەمریكاشدا، ئەم راڤەكردنە قبووڵ بكات كە تاوانی 11ی سیپتمبەر كاری گروپێكی فەناتیك بوو كە كەسێك بەناوی ئوسامە بن لادن لە ئەفغانستان رێوشوێنیان بۆ دیاری ئەكات كە دوژمنایەتی‌یەكی شەخسیی‌و كوێرانەی لەگەڵ ئەمریكاو "شێوەی ژیانی" ئەمریكایی‌و "دیموكراسی"دا هەیە. دەزگاكانی راگەیاندنی غەرب لەسەر ئەوە سوورن كە ئەم كردەوەیە "كاری موسوڵمانەكان" نەبوو، كە لە "رێوشوێنەكانی قورئان"ەوە سەرچاوەی نەگرتبوو. جۆرنالیستە بەتەجروبەكان هەوڵ ئەدەن كە بەپێ‌ی ئیمكان ناوی مەسەلەی فەلەستین‌و ئیسرائیل نەیەتە ئاراوە. دەڵێن هەرجۆرە بەستنەوەیەكی مەسەلەی فەلەستین بەم هێرشە تیرۆریستی‌یەوە بەمانای داننانە بەوەی كە ئەم كردەوەیە لەڕاكێشانی سەرنجی غەرب بۆ سەر وەزعی فەلەستینی‌یەكان كاریگەر بووە. لە ئەنجامدا لەجیاتی ئیسلامی سیاسیی‌و ئیسرائیل، ئیمە حەواڵەی بن لادن‌و ئەفغانستان دەكەن. جەنگی ئەمریكا لەگەڵ تاڵیبان لە ئەفغانستان روداوێكی زۆر گرنگە بە كۆمەڵێك ئاكامی درێژخایانەوە لەئاستی ناوچەكەو جیهاندا. ئەم جەنگە بێگومان كاریگەری لەسەر چارەنووسی ئیسلامی سیاسیی‌و تەنانەت مەسەلەی فەلەستینیش دادەنێت. بەڵام پەیوەندی‌یەكی بە دۆزینەوەو سزادانی ئەنجامدەرانی

لە هاوشانی ئۆپۆزسیۆنی پێشڕەوی ئەفغانستان بۆ روخاندنی تاڵیبان لەجەرگەی هەلومەرجی ئێستاداو بەرقەرارکردنی دەوڵەتێکی هەڵبژێردراوی خەڵکە لەم وڵاتەدا. دەبێ ئەمە بەسەر غەربو ئەمریکاو نەتەوە یەکگرتووەکاندا بسەپێنرێت. هەرجۆرە هێرشێکی هێزەکانی ئەمریکاو هاوپەیمانەکانی بۆسەر خەڵکی مەدەنی ئەفغانستانو روخاندنی شارو لادێو ژێرخانو ئامرازە ماددیيەکانی ژیانیان دەبێ مەحکوم بکرێت. هەرجۆرە بەندوبەستێك لەنێوان ئەمریکاو پاکستانو ئێرانو باقی دەوڵەتاندا بۆ سەپاندنی داروەدستەیەکی تر بەسەر خەڵکی ئەفغانستاندا مەحکومە. بەڵام روخاندنی تاڵیبان لەلایەن سوپا دەرەکیيەکانەوە خۆی لەخۆیدا مەحکوم نییە. تاڵیبان دەوڵەتێکی مەشروع نییە لە ئەفغانستاندا. دەبێ بڕوخێنرێت. مەسەلەکە لەسەر ئەو دەوڵەتەیە کە لەجێگای دادەمەزرێت، هەروەها زامنکردنی ئازادیو ئیمکانی عەمەلیی دەخالەتی خەڵکی ئەفغانستانە لە دیاریکردنی نیزامی سیاسی ئایندەی ئەم وڵاتەدا.

بەشی سێیەم:

ئاوابوونی ئیسلامی سیاسی

لەدەرەوەی هەردوو جەمسەری بەرامبەرکێی کۆنەپەرستانەی ئەمڕۆدا، واتە میلیتاریزمی ئەمریکاو دەوڵەتە غەربیيەکان لەلایەكو بەرەی ئیسلامی سیاسی لەلایەکی تر، فەزای زاڵ بەسەر زۆرینەی خەڵکی ئینساندۆستو ئاشتیخوازی جیهاندا فەزای هەراسانیو نیگەرانيیە. فەزای بێئومێديیە. هەمووان نیگەرانی ئاڵۆزتربوونی وەزعەکەن: واتە پەرەسەندنی پێشبڕکێی کاری شیتانەو تیرۆر. ئاوارەییو مەرگی سەدان هەزار خەڵکی بێگوناهی ئەفغانستان، پەلاماری کیمایيو میکرۆبیی لەغەربدا، تەقینەوەی سیاسی لەپاکستان، کەوتنەدەستی بۆمبە ئەتۆمیيە "گیرفانی"و "لاپ تۆپ"ەکان بەدەستی ئاوانتۆریستە سیاسیو موتەعەسبە دینيیەکانو تاوانکارانی نێونەتەوەیی. "جەنگی تازەی ئەمریکا"و قۆناغێکی تازە لە خوێنڕشتنێکی جیهانیی لەئاستێکدا کە تەنها ئەمریکا توانای ئەمەی بووەو هەیە. شیعارو ناڕەزایەتيیەکانی خەڵکی شەرافەتمەندی جیهان بەشێوەیەکی گشتی ڕووی لە پاراستنی وەزعی مەوجودو گێڕانەوەیە بۆ خاڵی هاوسەنگیی پێشوو. ئەمە بەشەرییەتێکە کە ئومێدێکی بە ئایندەیەکی باشتر نییە. لەباشترین حاڵەتدا داوای ئارامیی دەکات. لەدەستی بۆمبو جەنگو توندوتیژی هەڵدێت. بەشەرییەتێك کە سەرباری ڕواڵەتی بیرسادەییو کەم هۆشیاریو ملکەچی ڕۆژانەی، توانا دژی ئینسانيیەکانی ئەو دڕندانەی کە پێیان ناوەتە مەیدان، واتە ئیسلامی سیاسیو میلیتاریزمی ئەمریکا، دەناسنو دەیانەوێت بەهەر قیمەتێك بێت بەر بە کارەساتەکانی دواتر بگرن. لەنێو تەیفی فراوانی ئەو هێزانەی کە بۆ دژایەتی کردنی ئەم کێشمەکێشە هاتوونەتە مەیدان، پاشماوەی گروپە چەپە حاشیەییەکانی ئەوروپاشی لەگەڵدا بێت کە تا 10ی سپتامبەر بە شتێکی کەمتر لە "شۆڕشی جیهانی" رازی نەئەبوون، ئێستا ئارامیی خوازیی، کۆشش بۆ بەرگرتن بە رەوتێك کەبەرێ کەوتووە، کۆشش بۆ پاراستنی وەزعی مەوجودو گەرانەوە بۆ